

Skoleutvikling i Fosen-regionen

Rapport fra ekstern vurdering
på Hårberg skole i uke 45/2017

Ved Hårberg skole er elevmedvirkning med på å skape kreativitet, engasjement og læringsutbytte for hver enkelt elev.

I. Forord

Vi vil få takke for ei fin uke som gjester på Hårberg skole. Vi har møtt mange hyggelige elever, foreldre, lærere og ledere som alle tydelig uttrykker en stolthet over Hårberg skole. I samtaler med de involverte snakkes det om en skole som er mangfoldig, utviklingsorientert og med engasjerte elever og lærere. Skolen er forstyrret med mye lyd og støy fra sin nærmeste nabo, Hovedflystasjonen. Dette ser likevel ikke ut til å ta fokuset bort fra det som er skolens hovedområde, nemlig læring. I forhold til vurderingsområdet elevmedvirkning sier formålsparagrafen at alle elever skal ha medansvar og har rett til medvirkning. Skolens lov- og planverk understreker elevenes rett til medvirkning. Hvordan denne retten til medvirkning ivaretas er i stor grad opp til den enkelte skole. Hvordan Hårberg skole velger å arbeide videre med elevmedvirkning som skaper engasjement, kreativitet og læringsutbytte for hver enkelt elev, må de i fellesskap komme fram til. Vi håper vår rapport kan være til hjelp i det videre arbeidet.

Takk for oss og lykke til med videre utviklingsarbeid ved Hårberg skole!

Med vennlig hilsen

Lovisa Midtbø, koordinator i Veilederkorpset

Bente Hammer og Hilde K. Lorentsen, Eksternvurderere

Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling

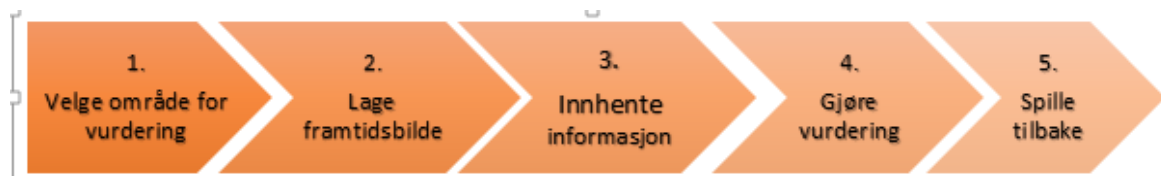
Hva er ekstern skolevurdering?

Ekstern skolevurdering er et verktøy for skoleutvikling.

Forskrift til opplæringsloven, kapittel 2, §2-1 om skolebasert vurdering, sier at alle skoleeiere er pålagt å ha et system for vurdering av skolens virksomhet, internt eller eksternt. I forskriften nevnes det ikke hvordan den skolebaserte vurderingen skal gjennomføres, men en av måtene er ekstern vurdering. Dette verktøyet blir brukt i mange kommuner og regioner for å forsterke utviklingsarbeidet på skolene.

Fosen-regionen bygger denne vurderingsmodellen på en tilpasset versjon av Hardanger/Voss-regionen sin skolevurderingsmetodikk.

Modellen består av fem trinn:

Ståstedsanalysen

Før den eksterne skolevurderingen har skolen gjennomført ståstedsanalysen, et analyseverktøy som hjelper skoleeiere og skolene med å kartlegge hvilke områder som bør utvikles. Dette verktøyet tar utgangspunkt i kvalitetsindikatorer som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og andre undersøkelser som brukes lokalt. Ut fra analysen av disse resultatene og eventuelt andre undersøkelser, valgte skolen tema for den eksterne skolevurderingen: *(Sett inn tema for skolevurderingen her)*

Vurderingsrapporten

Rapporten gjenspeiler det eksterne vurdererteamets konklusjoner om det valgte temaet for vurdering av skolen. I tillegg til målformuleringer, er det

satt opp konkrete utsagn om hva som kjennetegner god praksis. Disse tegnene er basert på lov- og regelverk og god pedagogisk praksis, samt at det er selve kjernen i vurderingsprosessen og viser idealbildet for skolens ønskede praksis innenfor vurderingstemaet. Tegnene settes inn i et skjema som kalles «Fremtidsbilde.»

Et bredt spekter av interessenter har uttalt seg om skolens nåværende praksis i forhold til tegnene på god praksis. Det er gjennomført observasjoner i klassene og i skolemiljøet og vurdererparet har hatt tilgang til dokumenter av betydning for den vurderinga som er gjennomført. I tillegg har vurdererne innhentet informasjon fra skoleledelsen, lærere, elever, foreldre og eventuelt annet personale.

Selve vurderingsuka har vart i tre til fire dager, og siste dag av vurderinga ble denne rapporten lagt fram med funnene for skolen. Rapporten trekker fram tegn på god praksis og tegn på praksis som kan bli bedre for skolen. Konklusjonene i rapporten skal være til hjelp i det videre arbeidet med det valgte temaet.

Det viktigste utviklingsarbeidet skjer på skolen når skolen sammen skal følge opp funnene og refleksjonene fra vurderingsuka og sammen jobbe med å bli en bedre skole.

Flykaker F-35

Faglig grunnlag for ekstern vurdering

Kvalitetsarbeid og skolebasert vurdering
skoleutvikling og organisasjonsutvikling

Om regionen:

17 skoler i 7 kommuner på Fosen har gått sammen om ekstern vurdering i lokalt vurderingsarbeid.

Osen, Roan, Åfjord, Rissa, Leksvik, Bjugn og Ørland gjennomfører ekstern vurdering på tvers av kommunegrenser, gjennom en felles nedsatt vurderingsgruppe

Hvem er vurderingsgruppa?

10 personer i Fosen-regionen er engasjerte i vurderingsgruppa. De har bred pedagogisk bakgrunn, og skal vurdere de 17 skolene som deltar. Hver skole skal i løpet av fire år bli vurdert.

To vurderere gjennomfører vurdering på hver skole, og ingen skal vurdere skole i egen kommune. Fosen regionråd har ansvar for å koordinere ekstern skolevurdering i regionen.

II. Fakta om skolen

Hårberg skole er en barneskole med ca 225 elever fordelt på 1.-7.trinn.

I personalet er det 35 ansatte i ulike stillingsstørrelser.

SFO har 68 barn.

Skolen organiseres med 1.- 4.trinn og 5.-7.trinn.

Skolens lederteam består av Rektor Mabel Slotterøy, Teamleder Johannes Killingbergtrø, Teamleder Ole-Gunnar Utstrand, Tiltaksleder Trude Synnøve Gjul og Leder SFO Merete Nesholen.

Hårberg skole er en av 3 skoler i Ørland kommune og vi arbeider ut i fra overordnede strategi for Ørlandsskolen.

Skolens prioriterte satsingsområder:

Hårberg skole skal bære tydelig preg av at elevenes læring er skolens kjerneoppgave. Vi som jobber her er stolte av skolen vår; vi har ansatte som ønsker å være her og som vil gjøre en innsats.

Det er viktig for oss at både barna som går her og de voksne som arbeider her, trives og utvikler seg positivt. Faglig og sosial læring er i fokus på alle skolens arenaer.

Læring skjer i samspill med andre. Vi vil legge til rette for at barna har mange arenaer der de kan utvikle seg i samspill og kommunikasjon med både medelever og voksne.

Dette skal gjenspeile seg i våre satsingsområder: klasseledelse, grunnleggende ferdigheter og lærende skole

Klasseledelse handler om å skape et positivt læringsmiljø, hvor elevene kan konsentrere seg og bli motiverte for læring og utvikling. Å beherske **grunnleggende ferdigheter** er en forutsetning for læring og utvikling i skole, arbeid og samfunnsliv. Ferdighetene er avgjørende redskaper for læring i alle fag og samtidig en forutsetning for at eleven skal kunne vise sin kompetanse. Med en **lærende skole** mener vi prosesser som skaper varig endring slik at ny kunnskap blir fellesskapets kunnskap. Prosessene setter fokus på elevenes utbytte av opplæringen og skolens pedagogiske utviklingsarbeid. Det handler om skolens evne til omstilling og endring, evne til å tilegne seg nye erfaringer, kunnskaper og perspektiver og relatere dette til egen praksis.

Skolens pedagogiske plattform:

På Hårberg skole har vi voksne som er omsorgsfulle, som skaper relasjoner til alle elever, som er nysgjerrige, forskende og liker å undre seg.

Vi har elever som:

- Er nysgjerrige, forskende og liker å undre seg både alene og sammen med andre.
- Har et ønske om å lære og utvikle seg ut fra eget nivå og forutsetninger.
- Har et godt selvbilde.
- Samhandler med andre og har respekt for at vi er ulike.
- Tar ansvar for egen læring. Ansvar – deltakelse – mestring.
- Som viser innsats og utholdenhet.
- Som viser positiv innstilling.

Dette oppnår vi ved at elevene:

- Opplever trygghet og blir møtt med tillit og respekt.
- Får være aktive og blir utfordret på ulike arenaer.
- Opplever faglig og sosial mestring.
- Opplever samhørighet.

Dette betyr at alle voksne som jobber her må:

- Ha ansvar for å skape gode relasjoner til alle barn.
- Ha fokus på at alle skal oppleve trygghet og føle seg velkommen.
- Møter ulikheter og hver og en ut fra sine unike behov.
- Samarbeide, ha kunnskap om og interesse for å jobbe med barn.
- Gi elevene ansvar ut i fra alder og forutsetninger.
- Gi elevene mulighet til å være med å planlegge og vurdere eget læringsarbeid.

Skolen skal flytte inn i nye lokaler skoleåret 2018/19.

Rektor Mabel Slotterøy

III. Valg av hovedutfordring

Med utgangspunkt i ståstedsanalysen har skolen benyttet metoden IGP (Individ – gruppe – plenum) i utarbeidelse av vurderingsområde. De har også benyttet SWOT. (**SWOT** står for strengths (styrker), weaknesses (svakheter), opportunities (muligheter), og threats (trusler). Ut fra dette har kollegiet ved Hårberg skole kommet fram til at det er viktig for skolen at problemstilling og arbeidet med ekstern skolevurdering kommer elevene til gode og at det er forventninger om at Hårberg skole skal endre og utvikle seg til det beste for elevene med fokus på skolens kjerneoppgave - læring.

Stikkord i denne forbindelsen er:

- Tilpasset opplæring jmf opplæringsloven § 1.3
- Motivasjon og selvfølelse, jmf elevundersøkelsen
- Skolen drives i tråd med års- og utviklingsplan
- Skolen benytter fagenes egenskaper og muligheter
- Skolen tar hensyn til elevenes kreativitet gjennom å gi åpne oppgaver som kan gi mange ulike løsninger
- Elevstemmen blir hørt gjennom stor grad av elevmedvirkning
- Skolen benytter metoder og arbeidsmåter som viser at de tar hensyn til utviklingsområder som kommer fram i ståstedsanalysen og elevundersøkelsen
- Skolen er åpen for kulturendring og tar i bruk nye metoder i undervisningen

Etter diskusjoner i kollegiet og påfølgende samarbeid med eksternvurdererne ble følgende påstand valgt som tema for ekstern vurdering på Hårberg skole:

Ved Hårberg skole er elevmedvirkning med på å skape kreativitet, engasjement og læringsutbytte for hver enkelt elev.

IV. Fremtidsbilde

Skolen har godkjent at følgende skal være kvalitetsmål og tegn på god praksis på deres skole:

Kvalitetsmål	Tegn på god praksis
<p>Elev</p> <p>Elevene er motivert i læringsarbeidet og engasjert i egen læring</p>	<ul style="list-style-type: none">• Elevene på skolen er motiverte og engasjerte i læringsøktene• Elevene får nok informasjon om hva som skal til for å nå målene for perioden• Elevene får være med å velge arbeidsmåter som bringer dem til målet• Elevene kjenner til og bruker varierte arbeidsformer
<p>Skole-hjem</p> <p>Skolen legger til rette for samarbeid med hjemmet som sikrer at elevene sammen med de foresatte har innflytelse på skolehverdagen</p>	<ul style="list-style-type: none">• Elevmedvirkning er tema på foreldremøter• Foreldrene har inntrykk av at deres barn får være med på å foreslå hvordan de skal jobbe med fagene• Foreldrene har en opplevelse av at skolen har fokus på elevenes engasjement og kreativitet• Foreldrene kjenner sitt barns faglige ståsted og er kjent med hvordan de kan påvirke videre faglig utvikling
<p>Lærer</p> <p>Lærerne legger til rette for at elevene er engasjert og inkludert i læringsarbeidet</p>	<ul style="list-style-type: none">• Lærerne aktiverer elevenes forkunnskaper• Lærerne legger til rette for at elevene kan bruke praktiske og elevaktive arbeidsmåter med tanke på engasjement, kreativitet og læringsutbytte• Lærerne legger til rette for læringsøkter hvor elevenes medvirkning og motivasjon er i fokus• Lærerne legger til rette for at alle elevene skal oppleve mestring
<p>Skolen som organisasjon</p> <p>Skolen legger til rette for elevmedvirkning gjennom å gi elevene reell innflytelse på planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen</p>	<ul style="list-style-type: none">• Skolen varierer opplæringen• Skolen har rutiner for bruk av ulike læringsstrategier som sikrer elevmedvirkning, engasjement og læringsutbytte• Skoleledelsen er godt orientert om det daglige arbeidet som utføres ved skolen• Skolen drøfter jevnlig elevmedvirkning som prinsipp i samarbeidsmøter

V. Tegn på god praksis

Vi startet alle samtalen med å spørre «Hva er bra med Hårberg skole?». Alle informanter hadde mye positivt å si om skolen sin.

Elevene sier at det er bra at man kan lære, alle har noen å leke med, lærerne er flinke, friminuttene er lange nok og lærerne er flinke til å forklare hva vi skal gjøre. En elev synes det er bra å få leke og lære!

Foreldrene synes det er lett å ta kontakt med skolen, og de synes skolen tar kontakt fort hvis det er noe som har skjedd med deres barn. Foreldrene trekker fram mangfoldet blant lærerne og lærernes engasjement som positivt. De synes de får god informasjon om lover og regler, og hvilke rettigheter de har. Den nye meldingstjenesten Transponder fungerer godt, og foreldrene er godt fornøyde med ukeplanene.

Lærerne sier at de har gode kollegaer som er godt utdannede. De har et godt arbeidsmiljø og samhold, hvor man trygt kan drøfte forskjellige faglige utfordringer man kommer opp i. Mange liker godt at skolen har et sterkt fokus på utviklingsarbeid. De føler at dette er med på å gjøre dem til bedre pedagoger. Det er bra at lærerne har et raust elevsyn. «Det finnes ikke vanskelige barn - men barn som har det vanskelig».

Ledergruppen ved Hårberg skole trekker også frem utviklingsarbeidet som noe bra. De synes lærerne er positive til utviklingsarbeidet, og at alle er opptatt av utvikling. «Vi står sammen og er utviklingsorienterte!» De synes også at lederteamet jobber godt sammen.

«Hårberg skole er en inkluderende skole som tar imot alle elever!»

Kvalitetsmål elev:

Elevene er motivert i læringsarbeidet og engasjert i egen læring.

- *Elevene kjenner til og bruker varierte læringsformer.*

Gjennom samtalene vi har hatt med elever og lærere, har vi hørt at elevene kjenner til og bruker varierte læringsformer. Elevene trekker spesielt frem veiledet lesing som en arbeidsmåte hvor de opplever stor variasjon. Her får de både spille spill, bruke data og være kreative med lego og perling. Noen ganger har de også uteskole, og dette ser elevene er en læringsform som er med og skaper variasjon i skolehverdagen. Lærerne sier også at de varierer undervisningen ved å ta i bruk forskjellige læringsformer. De varierer mellom individuelt arbeid og gruppearbeid. Elevene leser selv noen ganger, mens andre ganger kan læreren lese. Vi har også sett at korlesing blir benyttet. Lærerne sier de prøver å variere så mye som mulig, og at de gjør dette ved å benytte seg av for eksempel stasjonsjobbing og uteskole. Vi har inntrykk av at stasjonsjobbing er mest benyttet på småtrinn, mens uteskole er noe alle trinn bruker i større eller mindre grad. Vi har også blitt fortalt at man prøver å benytte seg av praktiske forsøk i naturfag.

Enkelte elever på mellomtrinnet uttrykker at de synes det var mer variert bruk av læringsformer på småtrinnet, og at de skulle ønske denne variasjonen hadde blitt med dem til mellomtrinnet. Elevene på mellomtrinnet sier de synes det er mest variasjon i fagene samfunnsfag, naturfag og musikk.

Gjennom våre observasjoner i klasserommene denne uka har også vi sett spor av denne variasjonen. Vi kjenner spesielt igjen det elevene sier om veiledet lesing på småtrinnet.

Kvalitetsmål skole - hjem:

Skolen legger til rette for samarbeid med hjemmet som sikrer at elevene sammen med de foresatte har innflytelse på skolehverdagen.

- *Foreldrene kjenner sitt barns faglige ståsted og er kjent med hvordan de kan påvirke videre faglig utvikling.*

Foreldrene blir hovedsakelig informert om sitt barns faglige ståsted gjennom foreldresamtalene to ganger i året. Flere foreldre har også opplevd å få oppdatering på e-post eller pr telefon.

Foreldrene er godt fornøyde med samarbeidet og kontaktflyten til skolen og har også noen ønsker om enda mer informasjon. De kunne for eksempel tenkt seg at tidspunktene for samtalene hadde vært endret noe, slik at den første foreldresamtalen kom ganske tidlig på høsten og den andre like over jul. Da hadde man hatt enda bedre mulighet til å jobbe godt med fremovermeldingene. Før sommerferien kunne man fått en kort, skriftlig informasjon om sitt barns faglige ståsted.

Noen ønsket også at barna hadde med seg mer elevarbeid hjem, slik at man som forelder kan følge opp barnets faglige utvikling tettere.

Kvalitetsmål lærer:

Lærerne legger til rette for at elevene er engasjerte og inkludert i læringsarbeidet.

- *Lærerne aktiverer elevenes forkunnskaper.*

I våre samtaler med lærerne forteller de at de har forskjellige metoder som de benytter for å aktivere elevenes forkunnskaper. Tankekart er kanskje den metoden som benyttes mest, og ofte som en måte for å visualisere en brainstorming. Elevene kan også vise hva de kan om et emne ved å tegne. Samtale i lyttekrok er ofte benyttet. Her får elevene aktivt være med å fortelle og forklare om temaer som skal jobbes med. Flere lærere sier at de bruker å stille klassen åpne spørsmål for å aktivere forkunnskapen. Lærerne sier at de synes dette er en fin måte å tilpasse undervisningen på, fordi ingen svar blir feil når spørsmålet er så åpent, og alle elevene er i større grad med og bidrar i samtalen. Det er også fint å benytte seg av elevers interessefelt. For eksempel i musikk, kan man dra frem de elevene man vet er med i korps til å fortelle om instrument eller noter. Noen benytter seg også av bilder eller gjenstander.

Lærerne på mellomtrinnet sier at de i starten av et tema utfordrer elevene til å skrive, snakke med læringspartner, komme med innspill i hel gruppe eller prate i gruppe. De kan også benytte en teaser som for eksempel klipp fra en video. Gjennom våre observasjoner i klasserommene denne uka har vi sett at en undervisningsøkt ofte starter med at man prater om temaet for læringsøkten, gjerne ved å spørre om elevene husker hva de jobbet med sist de hadde samme fag. Vi har også sett bruk av tankekart.

Kvalitetsmål skolen som organisasjon:

Skolen legger til rette for elevmedvirkning gjennom å gi elevene reell innflytelse på planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen.

- *Skolen varierer opplæringen.*
- *Skoleledelsen er godt orientert om det daglige arbeidet som utføres ved skolen.*

Før vi kom til Hårberg skole, fikk vi tilsendt forskjellige planverk som skolen bruker. Dette mener vi er et tegn på at skolen og kommunen har gode lokale planer. Spesielt gjelder dette for veiledet lesing, som vi har forstått er et satsningsområde i Ørland kommune. Hårberg skole har en års- og utviklingsplan som har elementer i seg som gjelder for alle skolene i Ørland, og noe bare for Hårberg skole. I samtale med ledergruppa får vi bekreftet dette. Klassenes årsplaner er laget ut fra kunnskapsløftet.

Lærerne mener ledelsen er godt orientert om det daglige arbeidet som utføres ved skolen. En av grunnene til at det oppleves slik, er at flere av de som er en del av lederteamet også har undervisning, og derfor ofte frekventerer i undervisningsarealene. Teamlederne er også med på teammøtene, og får gjennom disse møtene innsikt i lærernes skolehverdag. Lærerne stoler på at teamlederne som underviser og er ute i undervisningsarealene, informerer resten av ledelsen om skolehverdagen.

VI. Praksis som kan bli bedre

Kvalitetsmål elev:

Elevene er motiverte i læringsarbeidet og engasjerte i egen læring

- *Elevene får nok informasjon om hva som skal til for å nå målene for perioden*
- *Elevene får være med å velge arbeidsmåter som bringer dem til målet*

Kvalitetsmål skole - hjem:

Skolen legger til rette for samarbeid med hjemmet som sikrer at elevene sammen med de foresatte har innflytelse på skolehverdagen

- *Foreldrene har inntrykk av at deres barn får være med å foreslå hvordan de skal jobbe med fagene*

Kvalitetsmål lærer:

Lærerne legger til rette for at elevene er engasjert og inkludert i læringsarbeidet

- *Lærerne legger til rette for at alle elevene skal oppleve mestring*

I samtale med lærerne sier de at de legger opp til at elevene skal oppleve mestring ved at de bruker ulike typer oppgaver, veiledet lesing, formingsoppgaver og at de varierer undervisningsmetodene sine. Elevene sier at de opplever mestring ved at de får lyst til å lære mer hvis det er noe de ikke kan fra før, og at de får lyst til å lære mer når tema er spennende. De sier også at de er motiverte i læringsøktene, men at de blir mer motiverte av variasjon i undervisningen. Gjennom våre observasjoner i forskjellige klassetrinn synes vi at vi så en del elever som manglet motivasjon. De var ufokuserte og urolige i klasserommet. Vi så elever som vandret både inne i klasserom og i ganger. Vi så at motivasjonen kunne være tilstede i starten av økta, men at den ble svekket utover i læringsøkta. Mangel på motivasjon kan være et tegn på at man ikke føler at man mestrer det som skjer i klasserommet.

Elevene vi snakket med sier at det er lærerne som forteller dem hva læringsmålet er, og hvordan de skal jobbe for å nå det. De sier at de må

jobbe konsentrert og følge med i timene, og at de må gjøre sitt beste for å nå målene. Elevene synes ikke de får være med å velge arbeidsmåter for å nå læringsmålene selv i særlig grad. Det har bare skjedd av og til. Dette stemmer godt med foreldrenes inntrykk av om barna deres får være med å velge arbeidsmåter. Foreldrene opplever at dette skjer i liten grad, og at det stort sett skjer ved «happenings», som for eksempel når skolen har forskeruke.

I nesten alle klasserommene vi besøkte hang det oppdaterte læringsmål på veggene. Vi opplevde ikke alltid at disse ble brukt aktivt i læringsøkta. Hos noen ble læringsmålet nevnt eller skrevet på tavla i starten av læringsøkta. Vi så også eksempler på at læringsmålet ble brukt for å oppsummere økta. Det som kom frem i samtaler vi hadde med elever og foreldre stemmer med det vi så i klasserommene. Det er stort sett læreren som velger arbeidsmetode i læringsøktene. Dette ble også bekreftet i samtale med lærerne.

Kvalitetsmål elever: Elevene er motivert i læringsarbeidet og engasjert i egen læring

- *Elevene på skolen er motiverte og engasjerte i læringsøktene*

Kvalitetsmål skole-hjem: Skolen legger til rette for samarbeid med hjemmet som sikrer at elevene sammen med de foresatte har innflytelse på skolehverdagen

- *Elevmedvirkning er tema på foreldremøter*
- *Foreldrene har en opplevelse av at skolen har fokus på elevenes engasjement og kreativitet*

Kvalitetsmål lærer: Lærerne legger til rette for at elevene er engasjert og inkludert i læringsarbeidet

- *Lærerne legger til rette for at elevene kan bruke praktiske og elevaktive arbeidsmåter med tanke på engasjement, kreativitet og læringsutbytte*

Kvalitetsmål skolen som organisasjon: Skolen legger til rette for elevmedvirkning gjennom å gi elevene reell innflytelse på planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen

- *Skolen har rutiner for bruk av ulike læringsstrategier som sikrer elevmedvirkning, engasjement og læringsutbytte*
- *Skolen drøfter jevnlig elevmedvirkning som prinsipp i samarbeidsmøte*

Hva vi så:

I løpet av de dagene vi var på Hårberg skole så vi varierende grad av motivasjon og engasjement hos elevene i læringsøktene. De elevene vi snakket med uttrykte at de ønsker å lære mer i øktene. Elevene sier at de jobber på forskjellige måter, men synes det er vanskelig å beskrive hvordan de jobber. Vi så mange elever som var opptatt av andre aktiviteter enn det rent faglige. Elevene vi snakket med etterlyste mer egenaktivitet og variasjon i undervisningen. Elevene trakk frem enkeltfag hvor det etter deres mening var mye aktivitet, men uttrykte samtidig at de kunne bli forstyrret i læringsøktene av medelever som skapte uro. Det samme sier både foreldre og lærere i våre samtaler med dem. Dette var noe eksternvurdererne også observert i enkelte grupper, spesielt i forbindelse med overganger fra en aktivitet til en annen. Elevene uttrykte også at de synes noen læringsøkter er for lange. De ønsker seg mer varierte timer, så de ikke jobber hele timen i en bok, ble nevnt av elevene på mellomtrinnet. Enkelte elever på småtrinnet sa at de fikk gjøre mange forskjellige aktiviteter i løpet av en læringsøkt.

Elevene uttrykte at de savner en mer praktisk tilnærming til fagene enn det de opplever i dag. I våre observasjoner så vi tilfeller av elever som var passivt lyttende i store deler av økta. Dette var en krevende øvelse for noen elever og kunne føre til mye uro for elever som satt stille og lyttet til det lærer sa. På den andre siden så vi også flere økter der elevaktiviteten og engasjementet hos elevene var stort og læringstrykket høyt. Lærerne uttrykte at de har fokus på hyppig skifte av aktiviteter, og dette var noe vi også så flere eksempler på underveis i observasjonene. Samtidig uttrykte

enkelte lærere at noen metoder, spesielt de elevaktive metodene, var vanskelig å gjennomføre i noen elevgrupper. Lærerne uttrykte at de ofte tar i bruk aktiviteter som de vet elevene liker. Enkelte lærere vegrer seg for å iverksette praktiske og elevaktive metoder som ikke har gått så bra tidligere.

I samtaler med personalet og ledelsen sier informantene at det ikke finnes felles rutiner på Hårberg skole for bruk av læringsstrategier som fokuserer på elevmedvirkning. Personalet trekker frem vurdering for læring som et sentralt begrep i forhold til elevmedvirkning. Samtidig sier personalet at fokusområdet Vurdering For Læring (VFL) "ligger litt nede" på grunn av fokus på andre oppgaver. I vår informasjonsinnhenting er vi gjort kjent med planer for Ørland kommune som beskriver rutiner for bruk av ulike metoder i kommunens tre skoler. I Hårberg skoles års- og utviklingsplan står det at god klasseledelse forutsetter bruk av varierte, praktiske og elevaktive metoder. Systematisk bruk av læringspartner og bruk av elevaktive og utforskende metoder er suksesskriterier for dette. Personalet påpeker at dokumentet ikke sikrer at det faktisk jobbes med dette på en god nok måte. Ledelsen uttrykker at det jobbes med å utvikle en metodeplan hvor elevmedvirkning blir et sentralt element. Vi så underveis i vurderingsuka sporadisk bruk av læringspartner, aktiv bruk av veiledet lesing/læring på småtrinnet og noe bruk av ulike læringsarenaer. Foreldrene er ikke gjort kjent med hvordan det jobbes med elevenes engasjement og motivasjon i forhold til elevmedvirkning, men personalet sier at det fokuseres på elevenes interesser i foreldrekonferanser. På ett trinn har begrepet elevmedvirkning vært et tema på foreldremøte og i den samme klassen hørte vi begrepet elevmedvirkning i bruk ovenfor elevene. Foreldrene uttrykker at det er lite fokus på elevmedvirkning på foreldremøtene. Dette bekreftes i samtaler med personalet.

Både foreldrene, elevene og personalet trekker frem "Forskeruka" som et eksempel på vellykket fokus på elevenes engasjement og kreativitet. Her legges det til rette for elevaktive arbeidsmåter som etter informantenes oppfatning underbygger både engasjement, kreativitet og læringsutbytte. Vi så også underveis i observasjonene en del bruk av læringsstrategier som

hadde fokus på læringsutbytte og engasjement hos elevene. Lærerne uttrykker selv at det ikke er særlig fokus på elevinvolvering og medvirkning i det daglige arbeidet på skolen. Elevene er med på å lage klasseregler og noen ganger får de være med å bestemme hvordan de skal jobbe i noen læringsøkter. Under ulike temauker som trivselsuke er elevene aktivt med og kommer med innspill.

Hårberg skole kan gjerne fokusere mer på tilpasset opplæring som treffer alle elever. Dette gjøres etter vår mening best gjennom bruk av elevaktive metoder som fokuserer på motivasjon, mestring og medvirkning. Med fokus på undervisning som er tilpasset den enkelte der variasjon og elevmedvirkning er i fokus, vil Hårberg skole kunne nå lenger i å utnytte alle elevers læringspotensiale. Vurderingsgruppa ser at Hårberg skole har valgt et vurderingsområde som er viktig for skolens videre utvikling av god praksis.

VII. Etterord

Forskning om ekstern skolevurdering konkluderer med at en slik vurdering kan ha stor betydning for utvikling av skolen. Det avhenger imidlertid av hva skolen gjør med sin nye kunnskap etter vurderingsuka.

Spørsmål til refleksjon, ettertanke

Til sist i rapporten, har vurdererne stilt noen spørsmål til refleksjon. Dette er spørsmål som skolen kan bruke i sitt etterarbeid etter skolevurderingen. Spørsmålene er ikke ment som konklusjoner, men er åpne og formulert ut fra en samlet vurdering av tegnene på god praksis og på praksis som kan bli bedre på skolen.

Det kan være viktig å fokusere på noen av de områdene som personalet ved Hårberg skole selv har uttrykt er områder de kan forbedre egen praksis. Vi tillater oss å komme med forslag til noen refleksjonsspørsmål som kan være til hjelp i dette arbeidet.

Vurdering for læring

Bakgrunn:

Da lærerne ble intervjuet om hvordan de legger til rette for at elevene skal være engasjerte og motiverte for læringsarbeidet sitt, pekte de blant annet på skolens arbeid med Vurdering for læring. De reflekterte over dette og streket under at VFL er et viktig verktøy for elevmedvirkning i læringsarbeidet. Skolen har arbeidet mye med dette, og flere lærere sa at mer fokus på dette kunne bidra til å gi sterkere elevmedvirkning. Dette går også fram av den egenvurderingen som lærerne har gitt på egen vurderingspraksis i ståstedsanalysen.

30. På skolen har vi en felles forståelse av hva som er god vurderingspraksis				
Ståstedsanalysen 2017/2018 - Sum alle undersøkelser i perioden	26,1%	73,9%	0,0%	
Ståstedsanalysen 2015/2016 - Sum alle undersøkelser i perioden	11,1%	66,7%	22,2%	

34. Elevene får trening i å vurdere hvordan de best lærer				
Ståstedsanalysen 2017/2018 - Sum alle undersøkelser i perioden	39,1%	52,2%	8,7%	
Ståstedsanalysen 2015/2016 - Sum alle undersøkelser i perioden	11,1%	61,1%	27,8%	

Vurderingsforskriften pålegger alle skoler å arbeide med fire prinsipper for en læringsfremmende undervisvurdering. Disse prinsippene er:

1. Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som er forventet av dem.
2. Eleven skal få tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på eget arbeid.
3. Elevene skal få råd om hvordan de kan forbedre seg.
4. Elevene skal være involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.

Eksternvurdererne støtter personalets vurdering av betydningen av at lærerne jobber videre med Vurdering for læring. Fokus på Vurdering for læring vil være et viktig bidrag til å lykkes med en god elevmedvirkning i læringsarbeidet.

Forslag til refleksjonsspørsmål kan være:

Hvordan kan Hårberg skole oppnå mer elevmedvirkning gjennom nytt fokus på Vurdering for læring?

Belønningssystemer

Bakgrunn:

Et av områdene som elevene fortalte at det var elevmedvirkning på, var hva de skulle få i belønning. Skolen benytter ulike former for belønning.

Vurdererne har sett og fått beskrevet belønninger som brakort, smilefjes, stjerner, gladmelding hjem, m.v. Belønning blir tilpasset og gitt til grupper, klasser eller enkeltelever. Det er knyttet kriterier til belønningene og belønningen kan gå både på adferd, arbeidsinnsats/gjennomføring eller personlige kriterier. I intervjuene med elever og lærere fikk vi eksempler på hva gruppene kunne få i belønning, f eks velge aktivitet som kanonball i gymsalen, se film m.v. En av elevene sa «Vi stemmer over hva vi vil ha» En annen sa «Dem (lærerne) finner på noe artig» Lærerne sa at målet med belønningen også var et godt klasse-/læringsmiljø.

Vurdererne observerte bruk av belønning i flere klasser. Vi opplevde at noen elever ikke visste hvorfor gruppa fikk belønning og at noe belønning ble gitt i form av generell ros, og ikke knyttet tydelig til læringsmål og kriterier.

Da vurdererne stilte spørsmål om bruk av belønningssystemer i intervju med lærerne, kom det tydelig fram at det var ulike erfaringer og dilemmaer knyttet til dette. Noen lærere brukte ikke noe belønningssystem nå, noen så dette som et virkemiddel de ikke ønsket å bruke. Behovet for ulike strategier for de ulike alderstrinnene kom også tydelig fram. Belønning i form av film, lek og moro ble også nevnt av foreldrene. Fra foreldrene ble det nevnt at det kunne bli mye fokus på belønning som tar bort faglig fokus.

Ut fra det som er nevnt over kan det være viktig for skolen å gjennomføre en felles refleksjon over sin praksis med ulike belønningssystemer.

Forslag til refleksjonsspørsmål kan være:

Hva belønner vi på Hårberg skole og hvordan belønner vi elevene?

Fremmer våre belønningssystemer at elevene utvikler seg i tråd med Hårberg skoles pedagogiske plattform?

Har vi tydelige mål og kriterier for belønningen?

Er det en klar progresjon i kravene vi stiller til elevene- hvordan kommer forventningene vi har til elevene på ulike alderstrinn tydelig fram?

Gir belønningssystemene en god nok effekt i forhold til tiden som blir brukt?

Overganger

Bakgrunn:

Skoledagen på Hårberg skole er delt i arbeidsøkter. Flere av øktene er på 90 min, elevene skifter ofte tema/fag i økta, og de beveger seg også mye f.eks mellom lyttekrok, klasserom/ datarom. Denne organiseringen gir god anledning til variasjon, men det skaper også mange overganger som kan gi uro, knuffing og ta tid. Elevene bruker ofte ulik tid på dette- og de raskeste må vente. I vår observasjon har vi sett at dette noen ganger forsinker læringsarbeidet.

Forslag til refleksjonsspørsmål kan være:

Hva kan gjøres for å skape gode overganger i arbeidsøktene?

Videre arbeid etter ekstern skolevurdering

Rektors ansvar:

- Skolevurdererne presenterer rapporten for personalet ved skolen.
Oppvekstansvarlig, skoleeier, komiteleder, rådmann, elevråd og FAU er representert når rapporten legges fram.
- Rapporten sendes umiddelbart til skolefaglig ansvarlig.
- Rektor presenterer rapporten for politikerne i hovedutvalg for oppvekst med oppvekstansvarlig i kommunen til stede innen 1 måned.
- Rektor melder innen 1 uker tilbake til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering.
- På bakgrunn av det som kommer fram i rapporten setter rektor opp en prioritert plan for forbedringstiltak. Rektor presenterer plan for forbedringstiltak på rektormøte og for skoleeier innen 2 måneder.
- Planen iverksettes på skolen innen 3 måneder.
- Innen 6 måneder foretas en skriftlig evaluering av tiltakene. Har arbeidet med rapporten ført til de endringer man ønsker?

I denne prosessen er det viktig at vi hører på flere stemmer, både skoleeier, ansatte ved skolen og ikke minst foreldre og elever.

Evalueringen sendes oppvekstansvarlig. Evalueringen presenteres umiddelbart for politikerne i hovedutvalg for oppvekst.

- Tilbakemelding på arbeidet med utfordringene i vurderingsrapporten skjer som del av tilstandsrapporten/årsmeldinga hvert år til skoleeier.

Skoleeiers / oppvekstansvarliges ansvar:

- Skoleeier/oppvekstansvarlig involveres i valg av tema for ekstern vurdering.
- Tema forankres i kommunens/skolens satsingsområder.
- Oppvekstansvarlige har veiledningsansvar/oppfølgingsansvar.
- Rapporten tas inn i lederavtalen med rektorene og brukes i utviklingssamtalene.
- Rapporten skal være et verktøy i en utviklingsplan på skole/kommunenivå.
- Rapporten skal inn i tilstandsrapporten eller som vedlegg til denne.
- Oppvekstansvarlig etterspør evalueringen etter 6 måneder.

Veien videre

Rapporten deles ut til alle ansatte før planleggingsdagen den 24.11.2017. Det jobbes sammen gjennom IGP. Vi skal løfte det som er bra. Hvilken praksis er det vi må holde på? Vi ønsker å ta tak i de tre refleksjonsområdene som rapporten peker på. På slutten av dagen vil alle få lekser som skal følges opp på team. Dette settes også på planen i videre samarbeidstid fram mot påske 2018. Veilederkorpset følger prosessen tett.

Vedlegg A.

Deltakere i ekstern vurdering

Interne informanter har vært:

- Rektor og ledergruppa
- Elevene
- Personalet
- Representanter fra FAU

Koordinator i Veilederkorpset:

Lovisa Midtbø, Masfjorden

Eksterne vurderere:

Bente Hammer, Stadsbygd skole, Rissa

Hilde Kristin Lorentsen, Åset skole, Åfjord

Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter

Tidsplan for Ekstern Vurdering ved Hårberg skole uke 45/2017

MANDAG 06.11.	Varighet	Skolens/vurderernes/forslag til tidspunkt
<i>Introduksjon i personalet</i>	<i>20 min</i>	<i>Kl.08.00 – 08.20 (morgenmøte tirsdag går ut)</i>
<i>Observasjon 1.-4.trinn</i>	<i>30-45 min</i>	<i>08.30 – 09.15</i>
<i>Observasjon 5.-7.trinn</i>	<i>30-45 min</i>	<i>09.15 – 10.00</i>
<i>Samtale 2.-4.trinn - 6 elever</i>	<i>30 min</i>	<i>11.00 -11.30</i>
<i>Samtale 5.-7.trinn - 6 elever</i>	<i>30 min</i>	<i>11.45 -12.15</i>
<i>Samtale ledergruppa</i>	<i>60 min</i>	<i>13.30 – 14.30</i>
<i>Foreldremøte FAU-representanter/Klassekontakter</i>	<i>90 min</i>	<i>19.00 – 20.30</i>

TIRSDAG 07.11.		
<i>Oppsummering med rektor/ledelse</i>	<i>30 min</i>	
<i>Observasjon 1.-4.trinn</i>	<i>60 min</i>	<i>1.økt (08.30 – 10.00)</i>
<i>Observasjon 5.-7.trinn</i>	<i>60 min</i>	<i>2.økt (11.00 – 12.15)</i>
<i>Rapportskriving/refleksjon</i>		
<i>Intervju med personalet A</i>		<i>13.35 – 14.20</i>
<i>Intervju med personalet B</i>		<i>14.20 – 15.05</i>

ONSDAG 08.11.		
<i>Oppsummering med rektor/ledelse</i>	<i>30 min</i>	
<i>Observasjon 1.-4.trinn</i>	<i>60 min</i>	<i>2.økt (11.00 – 12.15)</i>
<i>Observasjon 5.-7.trinn</i>	<i>60 min</i>	<i>1.økt (08.30 – 10.00)</i>
<i>Rapportskriving/refleksjon</i>		

TORSDAG 09.11.		
<i>Fremlegging av rapport for rektor</i>	<i>60 min</i>	<i>12.30</i>
<i>Framlegging av rapport for personalet, skoleeier/kommune, FAU/klassekontakter og representanter fra elevrådet</i>		<i>14.30 alle må være tilstede. (Fellestid lærere tirsdag 14.11 går ut).</i>

Vedlegg C. Metoder

Skolen har gjennom bruk av Ståstedsanalysen og prosesser i personalet hatt et godt grunnlag for utvelgelse av område for ekstern vurdering. De har gjennom bruk av SWOT og IGP i personalet sikret en god forankring av tema og problemstilling. Vurderingsområdet er også godkjent av skoleeier. I forkant av eksternvurderingen mottok vurdererne all nødvendig informasjon og planer. Vi hadde kontakt med rektor flere ganger i forkant av vurderingsuka. Kontaktlærerne på trinnene har sørget for å plukke ut elevene som ble intervjuet. Rektor har hatt kontakt med FAU i forkant av foreldremøtet. Eksternvurdererne har fått nødvendig tid til å møte personalet og skolen har stilt seg disponibel til observasjoner uten forbehold. Alle intervju som er gjennomført er gruppeintervju. Alle informanter hadde mottatt samtaleguider på forhånd. Spørsmålene i samtaleguidene er hentet fra fremtidsbildet og tegn på god praksis. Eksternvurdererne har vært på skolen i fire dager. Det har vært daglige møter med rektor disse dagene.

Vedlegg D. Tomme samtaleguider

Samtaleguide elever

	Spørsmål	Svar
1	Hva er bra med skolen din?	
2	Hva skulle du ønske var annerledes?	
3	Er du motivert i læringsøktene?	
4	Bli du motivert til å lære mer i læringsøktene?	
5	Opplever du at arbeidsøktene er varierte? Hvordan?	
6	Hva er et læringsmål?	
7	Vet du hvordan du skal jobbe for å nå målene?	
8	Hvordan jobber du for å nå målene?	
9	Får du være med å bestemme hva som skal læres? Hvordan?	
10	Får du være med å bestemme hvordan du skal lære? Hvordan?	
11	Hvilke arbeidsmåter liker du å bruke?	
12	Opplever du at arbeidsmåtene er varierte og meningsfulle?	
13	Opplever du at arbeidet i timene er tilpasset deg? Hvordan?	
14	På hvilken måte får du veiledning og støtte når du jobber med skolearbeid?	
15	Hva ønsker du var annerledes i læringsøktene?	
16	Liker du deg på skolen?	

Samtaleguide foreldre

	Spørsmål	Svar
1	Hva er bra med Hårberg skole?	
2	Hva skulle du ønske var annerledes?	
3	På hvilken måte er elevmedvirkning et tema i forbindelse med foreldremøter?	
4	På hvilken måte opplever du at ditt barn får være med å bestemme hva som skal læres?	
5	På hvilken måte opplever du at ditt barn får være med å bestemme hvordan det skal lære?	
6	Hvordan tilpasses undervisningen ditt barn?	
7	Opplever du at ditt barn får praktiske og elevaktive arbeidsoppgaver?	
8	Hvordan legger skolen til rette for at elevene beholder motivasjonen og engasjementet i læringsarbeidet?	
9	På hvilken måte vet du at ditt barns medbestemmelse blir ivaretatt?	
10	Hvordan blir du som foreldre informert om ditt barns faglige utvikling?	

Barn må få være barn!

Samtaleguide ledelse

	Spørsmål	Svar
1	Hva er bra med Hårberg skole?	
2	Hva skulle du ønske var annerledes ved Hårberg skole?	
3	Hva legger du i begrepet elevmedvirkning?	
4	Har skolen en felles forståelse av hva som ligger i begrepet elevmedvirkning? Drøftes dette jevnlig i kollegiet?	
5	Har dere inntrykk av at elevene får være med å bestemme hvordan de skal lære?	
6	Har dere inntrykk av at foreldrene informeres om begrepet elevmedvirkning, og hvordan det jobbes med dette?	
7	Har skolen rutiner for bruk av læringsstrategier som sikrer elevmedvirkning?	
8	På hvilken måte legger skolen opp til variert og praktisk undervisning som skaper kreativitet og engasjement hos elevene?	
9	På hvilken måte er ledelsen orientert om det daglige arbeidet i klasserommet?	
10	På hvilken måte utnytter skolen handlingsrommet i lokale læringsplaner for å variere opplæringen?	

Samtaleguide lærere

	Spørsmål	Svar
1	Hva er bra med skolen din?	
2	Hva skulle du ønske var annerledes?	
3	Hva legger du i begrepet elevmedvirkning?	
4	Har skolen en felles forståelse av hva som ligger i begrepet elevmedvirkning? Drøftes dette jevnlig i kollegiet?	
5	Har skolen rutiner for bruk av ulike læringsstrategier, som sikrer elevmedvirkning?	
6	Hvordan involveres elevene i utarbeidelse av mål og kriterier?	
7	Hvordan involveres elevene i planlegging og gjennomføring av undervisningen?	
8	Får elevene være med å bestemme hvordan de skal lære?	
9	På hvilken måte aktiviserer du elevenes forkunnskaper?	
10	På hvilken måte tilpasses undervisningen den enkelte elev?	
11	På hvilken måte legger du til rette for at alle elevene skal oppleve mestring?	
12	På hvilken måte varierer du undervisningen din?	
13	Hva gjør du for at elevene skal være aktivt deltagende i arbeidsøktene?	
14	Hvordan motiverer du elevene underveis i arbeidet?	
15	På hvilken måte legges det til rette for tydelige og forutsigbare læringsøkter?	
16	På hvilken måte har du elevens medvirkning og motivasjon med i planleggingen av undervisningsøktene?	
17	Hvordan blir foreldrene gjort kjent med skolens arbeid med elevmedvirkning?	
18	På hvilken måte blir ledelsen ved skolen orientert om det daglige arbeidet i klasserommet?	